

PRÓBNA MATURA Z MATURITĄ CHEMIA

KWIECIEŃ 2022

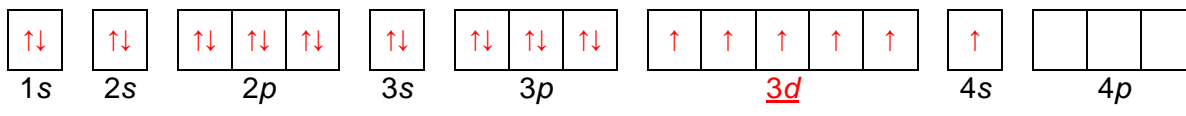
POZIOM ROZSZERZONY

PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Zadanie 1. (0–1)

Zadanie 2. (0–1)

Liczba		
elektronów	neutronów	protonów
36	40	34

Zadanie 3. (0–1)

Symbol pierwiastka	Numer		Symbol bloku
	okresu	grupy	
Mn	4	7	d

Zadanie 4. (0–1)

Promień jonu, pm		
Fe ²⁺	Fe ³⁺	M ²⁺
78	64,5	83

Zadanie 5.

Zadanie 5.1 (0–2)

Cząsteczka chlorku tionylu

Cząsteczka SOCl₂ ma kształt zbliżony do (piramidy trygonalnej / tetraedru / trójkąta). Orbitale walencyjne atomu centralnego wykazują hybrydyzację (*sp* / *sp*² / *sp*³). Liczba wszystkich niewiążących par elektronowych w cząsteczce SOCl₂ wynosi (8 / 9 / 10 / 11).

Cząsteczka chlorku sulfonylu

Cząsteczka SO₂Cl₂ ma kształt zbliżony do (piramidy trygonalnej / tetraedru / trójkąta). Orbitale walencyjne atomu centralnego wykazują hybrydyzację (*sp* / *sp*² / *sp*³). Liczba wszystkich niewiążących par elektronowych w cząsteczce SO₂Cl₂ wynosi (8 / 10 / 11 / 12).

Zadanie 5.2 (0–1)

Rozstrzygnięcie: (Miara kąta α będzie) mniejsza niż 111°

Uzasadnienie: Na atomie siarki w cząsteczce SOCl_2 znajduje się (jedna) wolna para elektronowa, (która odpycha wiązania i zmniejsza kąt między nimi). W cząsteczce SO_2Cl_2 na atomie centralnym nie znajduje się wolna para elektronowa, więc miara kąta pomiędzy wiązaniami S–Cl będzie większa.

Zadanie 6. (0–1)

Tlenek magnezu tworzy kryształ (molekularny / ionowy / metaliczny / kowalencyjny).

X: O^{2-} Z: Mg^{2+}

Uwaga: odpowiedź X: O i Z: Mg lub X: Mg^{2+} i Z: O^{2-} nie jest poprawna.

Zadanie 7. (0–2)

I propozycja rozwiązania:

$n(\text{MgCO}_3) : n(\text{CO}_2) = 1 \text{ mol} : 1 \text{ mol}$, co odpowiada zależności:

$m(\text{MgCO}_3) : V(\text{CO}_2) = 84 \text{ g} : 22,4 \text{ dm}^3$

z tego wynika następująca proporcja i równanie:

$$\begin{array}{rcl} x[\text{g}] & - & y[\text{dm}^3] \\ 84\text{g} & - & 22,4\text{dm}^3 \end{array} \Rightarrow 84y = 22,4x$$

$n(\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2) : n(\text{CO}_2) = 1 \text{ mol} : 2 \text{ mol}$, co odpowiada zależności:

$m(\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2) : V(\text{CO}_2) = 184 \text{ g} : 44,8 \text{ dm}^3$

z tego wynika następująca proporcja i równanie:

$$\begin{array}{rcl} (100 - x)[\text{g}] & - & (24,81 - y)[\text{dm}^3] \\ 184\text{g} & - & 44,8\text{dm}^3 \end{array} \Rightarrow (100 - x) \cdot 44,8 = 184 \cdot (24,81 - y)$$

Po obliczeniu układu równań:

$$\begin{cases} 84y = 22,4x \\ (100 - x) \cdot 44,8 = 184 \cdot (24,81 - y) \end{cases}$$

$x = 19,93 \text{ MgCO}_3$

$100 \text{ g} - 19,93 \text{ g} = 80,07 \text{ g CaMg}(\text{CO}_3)_2$

$n(\text{MgCO}_3) : n(\text{MgO}) = 1 \text{ mol} : 1 \text{ mol}$

$m(\text{MgCO}_3) : m(\text{MgO}) = 84 \text{ g} : 40 \text{ g}$

więc:

$m_1(\text{MgO}) = 19,93 \cdot 40 : 84 = 9,49 \text{ g}$

$m_{\text{całk}}(\text{MgO}) = 9,49 \text{ g} + 14,4 \text{ g} = \underline{26,9 \text{ g}}$

oraz

$n(\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2) : n(\text{MgO}) = 1 \text{ mol} : 1 \text{ mol}$

$m(\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2) : m(\text{MgO}) = 184 \text{ g} : 40 \text{ g}$

$m_2(\text{MgO}) = 80,07 \cdot 40 : 184 = 14,4 \text{ g}$

II propozycja rozwiązania:

$n(\text{MgCO}_3) : n(\text{CO}_2) = x \text{ mol} : x \text{ mol}$, co oznacza:

$$m(\text{MgCO}_3) = 84x$$

$$V(\text{CO}_2) = 22,4x$$

$n(\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2) : n(\text{CO}_2) = y \text{ mol} : 2y \text{ mol}$, co oznacza:

$$m(\text{MgCO}_3) = 184y$$

$$V(\text{CO}_2) = 44,8y$$

z tego wynika:

masa węglanów: $100 = 84x + 184y$ oraz objętość CO_2 : $24,81 = 22,4x + 44,8y$

Po obliczeniu układu równań:

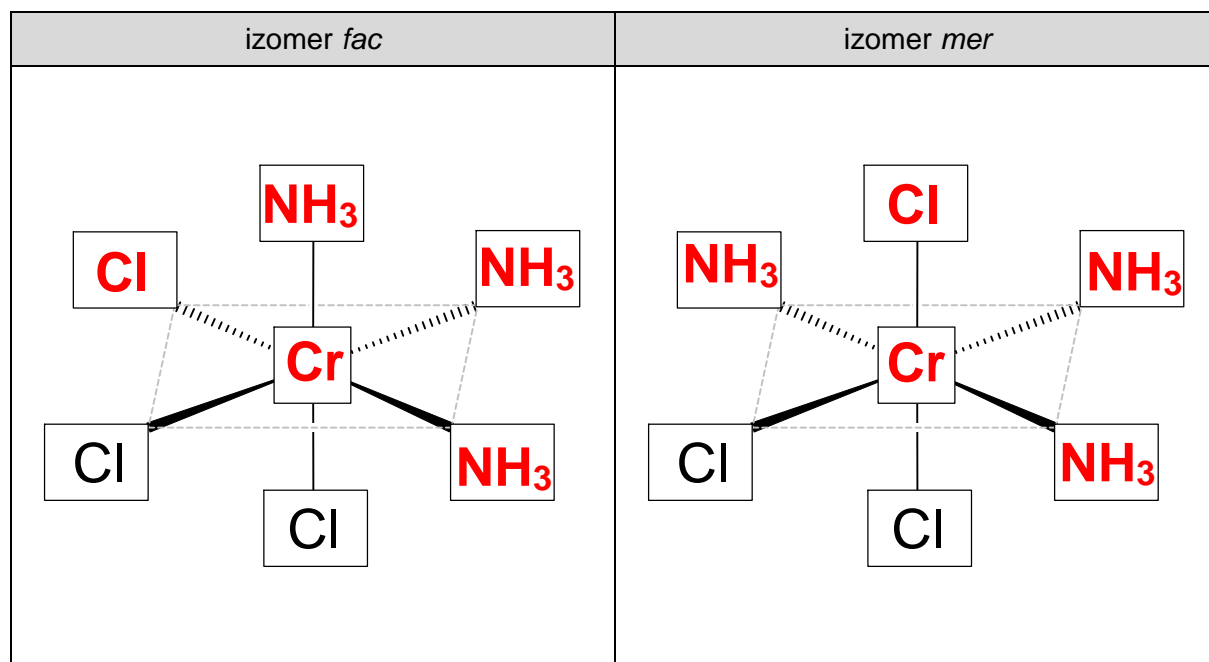
$$\begin{cases} 100 = 84x + 184y \\ 24,81 = 22,4x + 44,8y \end{cases}$$

$x = 0,237 \text{ mol}$ oraz $y = 0,435 \text{ mol}$

sumaryczna liczna moli powstałego MgO : $x + y = 0,672 \text{ mol}$

masa powstałego MgO : $0,672 \text{ mol} \cdot 40 \text{ g/mol} = \underline{26,9 \text{ g}}$

Zadanie 8. (0–1)

Zadanie 9. (0–1)

Zadanie 10. (0–1)

Propozycja rozwiązania:

Suma moli: $1,2 + 0,4 + 1,6 = 3,2 \text{ mol}$

$$x(\text{N}_2\text{O}_5) = 1,2/3,2 = \underline{0,375}$$

$$x(\text{X}) = 0,4/3,2 = \underline{0,125}$$

$$x(\text{Z}) = 1 - 0,125 - 0,375 = \underline{0,5}$$

Zadanie 11. (0–1)

Rozstrzygnięcie: Nie jest procesem egzotermicznym (jest procesem endotermicznym).

Uzasadnienie: Wraz ze wzrostem temperatury wzrasta wartość stałej równowagi reakcji, (więc zgodnie z regułą przekory jest to proces endotermiczny).

Zadanie 12.

Zadanie 12.1 (0–2)

Propozycja rozwiązania:

Początkowe liczby moli CO_2 i H_2 w reaktorze wynoszą 1 mol

	CO_2	H_2	CO	H_2O
n_{pocz}	1 mol	1 mol	0 mol	0 mol
Δn	- x	- x	+ x	+ x
$n_{\text{końc}}$	$1 - x$	$1 - x$	x	x

$$K_c = \frac{x^2}{(1-x)^2} = 2,6 \quad \Rightarrow \quad x_1 = 0,617; x_2 = 2,63$$

Wartość x_2 należy odrzucić

$$W = \frac{0,617}{1} = 0,617 \text{ lub } 61,7\%$$

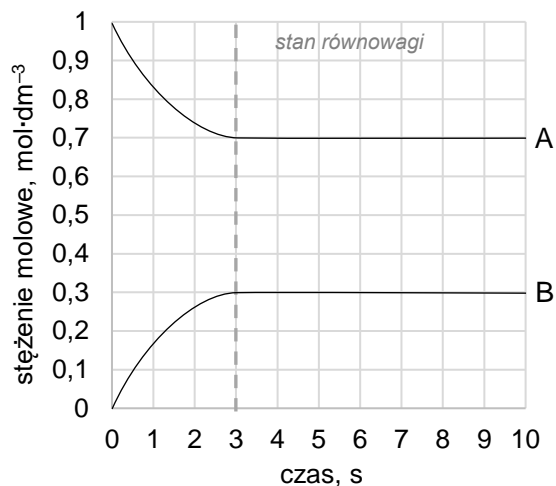
Zadanie 12.2 (0–1)

Rozstrzygnięcie: Nie nastąpi wzrost wartości stałej równowagi

Uzasadnienie: Wartość stężeniowej stałej równowagi zależy od temperatury, a ta nie uległa zmianie.

Zadanie 13. (0–1)

C.

Zadanie 14.

Zadanie 14.1 (0–1)

Zadanie 14.2 (0–2)

Propozycja rozwiązania:

Liczba moli K_2CO_3 : $n = 0,3 \text{ dm}^3 \cdot 2,5 \text{ mol/dm}^3 = 0,75 \text{ mol K}_2\text{CO}_3$

$n(\text{K}_2\text{CO}_3) : n(\text{KF}) = 1 \text{ mol} : 2 \text{ mol} = 0,75 \text{ mol} : 1,5 \text{ mol}$

Liczba moli KF: $n = 1,5 \text{ mol}$

Masa KF: $m = 1,5 \text{ mol} \cdot 58 \text{ g/mol} = 87 \text{ g}$

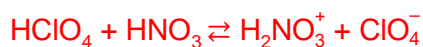
Masa wody: $m = 142,5 \text{ g} - 87 \text{ g} = 55,5 \text{ g}$

Jeśli: $n(\text{KF}) : n(\text{H}_2\text{O}) = 1 : x$, to: $m(\text{KF}) : m(\text{H}_2\text{O}) = 58 : 18x$

KF		H ₂ O
87 g	–	55,5 g
58 g	–	18 x

$x = 2$, więc KF · 2H₂O

Zadanie 15. (0–1)

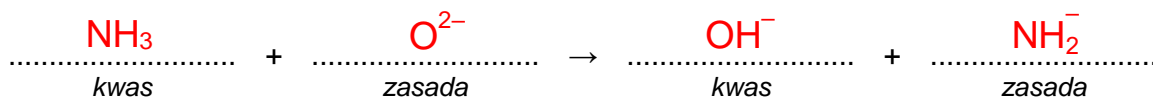

Zadanie 16.

Zadanie 16.1 (0–1)

Anion tlenkowy w stanie podstawowym ma taką samą konfigurację jak neon.	<u>P</u>	F
Woda w reakcji z anionem tlenkowym pełni rolę kwasu Brønsteda.	<u>P</u>	F
Anion tlenkowy O^{2-} jest zasadą mocniejszą od anionu wodorotlenkowego OH^- .	<u>P</u>	F

Zadanie 16.2 (0–1)

Zadanie 17. (0–1)

pH	7,0	9,8	6,2	5,0
Roztwór soli	$\text{CH}_3\text{COONH}_4$	$(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$	NH_4F	NH_4NO_3

Zadanie 18. (0–1)

Propozycja rozwiązania:

$$[\text{H}^+] = \alpha \cdot c_0 = 0,015 \cdot 0,08 = 0,0012 \text{ mol/dm}^3$$

$$\text{pH} = -\log 0,0012 = 2,921$$

Zadanie 19. (0–2)

I propozycja rozwiązania:

$$K_a = \frac{\alpha^2 \cdot c_0}{1 - \alpha} = \frac{0,015^2 \cdot 0,08}{1 - 0,015} = 1,8 \cdot 10^{-5}$$

II propozycja rozwiązania:

$$K_a = \frac{[\text{H}^+]^2}{c_0 - [\text{H}^+]} = \frac{0,0012^2}{0,08 - 0,0012} = 1,8 \cdot 10^{-5}$$

Wzór kwasu: CH_3COOH

Zadanie 20.

Zadanie 20.1 (0–1)

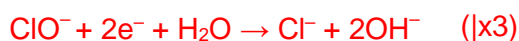
Numer probówki				
1	2	3	4	5
K_2CO_3	HCl	$Zn(NO_3)_2$	$NaOH$	$MgCl_2$

Zadanie 20.2 (0–1)

Zadanie 21. (0–2)

Równanie reakcji redukcji:

Równanie reakcji utleniania:

Sumaryczne równanie reakcji:

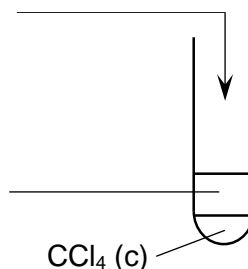
Zadanie 22.

Zadanie 22.1 (0–1)

Schemat doświadczenia:

Zestaw II: $I_2 (s)$ / $Cl_2 (aq)$ / $KBr (aq)$ / $KCl (aq)$

Zestaw I: $KI (aq)$ / $KCl (aq)$

Zadanie 22.2 (0–2)

W etapie 1. przeprowadzonego doświadczenia warstwa organiczna zabarwia się na kolor (żółto-zielony / brunatny / fioletowy), a w etapie 2. tego doświadczenia warstwa organiczna zmienia zabarwienie na kolor (żółto-zielony / brunatny / fioletowy).

B. W celu zwiększenia rozpuszczalności niepolarnych niemetalów – jodu i chloru.

Zadanie 23.

Zadanie 23.1 (0–2)

Propozycja rozwiązania:

Początkowa liczba moli Ag w roztworze: $n_{\text{Ag}} = 0,1 \text{ mol/dm}^3 \cdot 0,03 \text{ dm}^3 = 0,002 \text{ mol}$

Masa i liczba moli Ag osadzonego na płytce:

2Ag	–	Cu	–	Δm
215,8 g	–	63,55 g	–	155,25 g
x				0,00184 g

$$x = 0,026 \text{ g} \Rightarrow n_{\text{Ag\_płytki}} = 0,026 \text{ g} : 107,9 \text{ g/mol} = 0,000241 \text{ mol}$$

Liczba moli Ag, które pozostało w roztworze

$$n_{\text{Ag\_roztwór}} = 0,002 - 0,000241 = 0,00176 \text{ mol}$$

Stężenie molowe Ag^+ w roztworze po zakończeniu doświadczenia:

$$c_{\text{Ag}} = 0,00176 \text{ mol} / 0,02 \text{ dm}^3 = \underline{0,088 \text{ mol/dm}^3}$$

Zadanie 23.2 (0–1)

Po umieszczeniu miedzianej płytki w (bezbarnym / niebieskim / pomarańczowym) roztworze azotanu(V) srebra(I) zaobserwowano przebieg reakcji. Płytki pokryła się (niebieskim / pomarańczowoczerwonym / srebrnym) nalotem, a roztwór (nie zmienił zabarwienia / zmienił zabarwienie na kolor niebieski / uległ odbarwieniu). Przebieg doświadczenia potwierdził, że srebro jest (silniejszym / słabszym) reduktorem niż miedź.

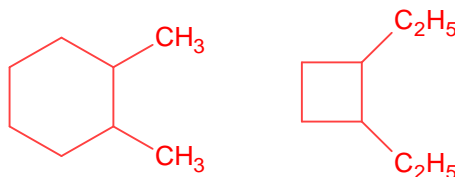
Zadanie 24. (0–1)

Nazwa węglowodoru: 2,5-dimetyloheks-3-en

Ocena: tak (może występować w postaci izomerów geometrycznych)

Zadanie 25. (0–1)

Propozycja rozwiązania:

Zadanie 26. (0–1)

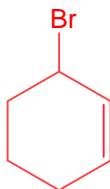
Reakcja $\text{CH}_4 \rightarrow \cdot\text{CH}_3 + \cdot\text{H}$ jest procesem (egzotermicznym / **endotermicznym**), którą opisuje wartość ΔH równa ($\Delta H = -438,4 \text{ kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$ / **$\Delta H = 438,4 \text{ kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$**).

Zadanie 27. (0–1)

Energia dysocjacji wiązania $\text{CH}_3\text{--X}$ we fluorowcopochodnej metanu (rośnie / **maleje**) wraz ze wzrostem liczby atomowej fluorowca. Przyczyną obserwowanych zmian jest:

B. wzrost rozmiarów atomu fluorowca X w podanym szeregu.

Zadanie 28. (0–1)

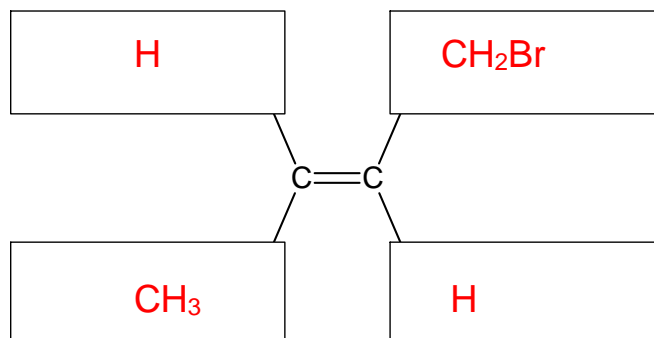
3-bromocykloheks-1-en

Zadanie 29. (0–1)

Reakcja I jest procesem utleniania i redukcji, w której toluen pełni rolę reduktora.	P	F
Związek B w reakcji z jonami Fe^{3+} tworzy związek o fioletowym zabarwieniu.	P	F
Reakcja II zachodzi według mechanizmu substytucji elektrofilowej.	P	F

Zadanie 30.

Zadanie 30.1 (0–1)

Zadanie 30.2 (0–1)

Propozycja rozwiązania:

$$n_{\text{addukt}_1.4} : n_{\text{addukt}_1.2} = m_{\text{addukt}_1.4} : m_{\text{addukt}_1.2} = 71 : 29$$

$$M(\text{C}_4\text{H}_7\text{Br}) = 135 \text{ g/mol}$$

Sumaryczna liczba moli otrzymanego produktu:

$$n = 3,5 \text{ g} : 135 \text{ g/mol} = 0,0256 \text{ mol}$$

Liczba moli adduktu 1,2:

$$n_{\text{addukt}_1.2} = 0,0256 \text{ mol} \cdot 71\% = 0,0182 \text{ mol}$$

Liczba cząsteczek adduktu 1,2:

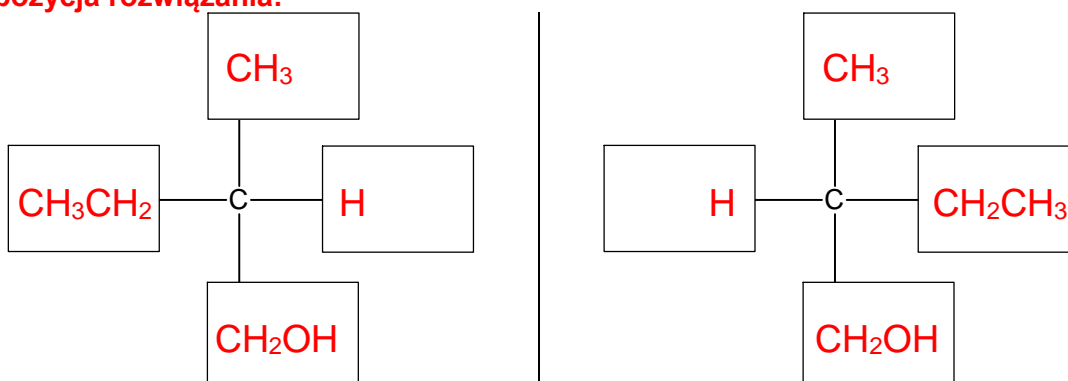
$$N_{\text{addukt}_1.2} = 0,0182 \text{ mol} \cdot 6,02 \cdot 10^{23} \text{ 1/mol} = \underline{0,11 \cdot 10^{23} = 1,1 \cdot 10^{22}}$$

Zadanie 30.3 (0–1)

Wzór adduktu 1,2	Wzór adduktu 1,4
$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{H}_3\text{C}-\text{C}-\text{CH}=\text{CH}_2 \\ \\ \text{Cl} \end{array}$ <p>lub</p> $\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{H}_2\text{C}=\text{C}-\text{CH}-\text{CH}_3 \\ \\ \text{Cl} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{H}_3\text{C}-\text{C}=\text{CH}-\text{CH}_2 \\ \\ \text{Cl} \end{array}$ <p>lub</p> $\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{H}_2\text{C}-\text{C}=\text{CH}-\text{CH}_3 \\ \\ \text{Cl} \end{array}$

Zadanie 31. (0–1)

Propozycja rozwiązania:

Zadanie 32.

Zadanie 32.1 (0–2)

Wygląd zawartości probówki I	
przed dodaniem propanalu	po przeprowadzeniu reakcji
roztwór barwy fioletowej	bezbarny roztwór lub lekko różowy roztwór

Wygląd zawartości probówki II	
przed dodaniem propanalu	po przeprowadzeniu reakcji
bezbarny roztwór	(srebrny) osad

Zadanie 32.2 (0–1)

Zadanie 33. (0–1)

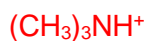
.....
→
wzrost lotności

Uzasadnienie: Przyczyną zmian lotności amin I-rzędowych jest różna masa cząsteczkowa.

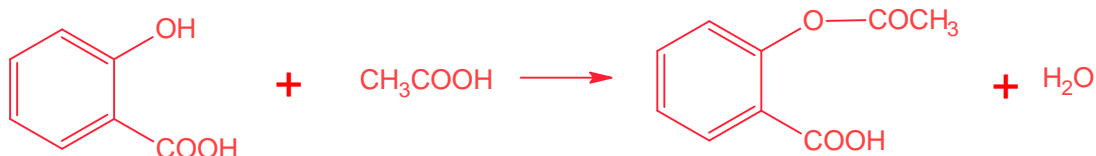
Zadanie 34. (0–1)

Uzasadnienie: $(\text{CH}_3)_3\text{N}$ jest aminą III-rzędową i nie tworzy wiązań wodorowych pomiędzy swoimi cząsteczkami w przeciwieństwie do aminy I-rzędowej $\text{C}_3\text{H}_7\text{NH}_2$, która tworzy takie wiązania.

Zadanie 35. (0–1)

Zadanie 36. (0–1)

Zadanie 37.

Zadanie 37.1 (0–1)

Rozstrzygnięcie: CO_2 jest czynnikiem elektrofilowym

Uzasadnienie:

Podczas reakcji przyłącza się do karboanionu

lub

Podczas reakcji przyłącza się do pierścienia aromatycznego, bogatego w elektrony

lub

Atom węgla obdarzony jest cząstkowym ładunkiem dodatnim

Zadanie 37.2 (0–1)

A. $K_a > 10^{-3}$

Zadanie 38. (0–1)

Propozycja rozwiązania:

Masa węgla w cząsteczce:

$$M(\text{C}) = 5 \cdot 12 \text{ u} = 60 \text{ u}$$

Masa azotu w cząsteczce:

$$M(\text{N}) = 19,178\% \cdot 60 \text{ u} / 41,096 \% = 28 \text{ u} \quad \Rightarrow \quad n(\text{N}) = 28 : 14 = 2$$

Masa tlenu w cząsteczce:

$$M(\text{O}) = 32,877\% \cdot 60 \text{ u} / 41,096 \% = 48 \text{ u} \quad \Rightarrow \quad n(\text{O}) = 48 : 16 = 3$$

Masa wodoru w cząsteczce:

$$M(\text{H}) = 6,849\% \cdot 60 \text{ u} / 41,096 \% = 10 \text{ u} \quad \Rightarrow \quad n(\text{H}) = 10 : 1 = 10$$

Wzór sumaryczny: $\text{C}_5\text{H}_{10}\text{N}_2\text{O}_3$ Nazwa: Glutamina

Zadanie 39. (0–1)

Thr – Lys – Pro – Arg

Zadanie 40. (0–1)

Forma I (α -D-glukopiranoza) i forma II (β -D-glukopiranoza) są względem siebie (enancjomerami / **diastereoizomerami**).

Forma I (α -D-glukopiranoza) i forma III (α -L-glukopiranoza) są względem siebie (**enancjomerami** / diastereoizomerami).